

Inatsisartunut ilaasortaq Jens Immanuelson, Siumut
/MAANI

Nunat tamalaat akornanni qilalukkat qaortat pillugit siunnersuisarnek aamma pisassiisarnek pillugit Naalakkersuisunut apeqquaqammur nr. 74-imut akissuteqaat.

Inatsisartut suleriaasiaanni § 37, imm. 1 naapertorlugu qilalukkat qaortat pillugit nunat tamat akornanni siunnersuisarnek pisassiisarnerlu pillugit Naalakkersuisunut apeqquammik saqqummiussaqaqputit. Apeqquq uanga susassaqaqfigisannit akineqaqtussanngorlugu innersuunneqaqpoq.

Apeqquq uumassusilerinikkut tunngassuteqaqmat, Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik isumasiorneqaqpoq, akissuteqaataalu akissuteqaatinut ataaniittunut ilanngunneqaqarlutik.

1) Nunatsinni qilalukkat qaortat killilersugaapput ukiumullu pisassat amerlassusilerneqaqarlutik. Nunatta Canadallu isumaqatigiissutaat malillugu Canadami aamma killilersuisoqarpa?

1 pillugu)

Qilalukkat qaortat eqimattat ataasiinnaat (ilanngussaq 1-imi takussutissaq 1), Canadami Kalaallillu Nunaannillu ataatsimoorunneqaqput, taamaammallu uumasoaqatigiit ataasiinnaat pillugit kalaallit/canadamiut qilalukkat qaortat qernertallu pillugit ataatsimiititaliaat (Joint Commission on Conservation and Management of Beluga and Narwhal JCNB) inassuteqaateqaqtaqpoq. Nunavormiut pisisartagaat Somerset Islandimi uumasoaqassutsimut naleqqiullugit annikimmata, tassalu ukiumut agguaqatigiissillugu 30-t (2006-2010) JCNB Nunavumi pisassat amerlassusaannik inassuteqaateqaqngilaq. Ilanngussaq 1 takuuk, pisassat pisallu pillugit paasissutissat.

Nunani qilalukkanik qaortanik piniarfiusuni pisassiissuteqaqartarnissamut assigiimmik periarfissaqaqtoqarnersoq apeqquqigaat. Akissutigisinnaavara Nunavullu qilalukkat qaortat avitavut pillugit taamaallaat oqaaseqarsinnaagama, tassami nunat allat qilalukkanik qaortanik piniartarnerannut pisassiisarnerannulluunniit peqataannginnatta. JCNB tassaavoq suleqatigiinnissamik oqariartuut uumasoaqatigiinnik Kalaallit Nunaata Nunavullu avitaannik suleqatigiinnermut tunngasoq.

Uumassusillit pillugit misissuinermi suleqatigiittoqaqpoq nunallu akunnerminni ilisimatitseqatigiittarput aqutsivinnillu suliaqarnerit pillugit oqaloqatigiittoqaqarluni. Piniartut eqqarsaatigalugit piniartut akunnerminni piniariaatsiminnik ilisimasaminnik, sunik atortoqarnerminnik kiisalu uumasut pissusaannik sumiittarnerannillu silallu allanngornerata kingunerisaat pillugit paarlaasseqatigiittarput.

Kommissioni ataqatigiissaarisuuvuq isumaqatigiissutillu imarisai naapertorlugit sulilluni, pingaartumik ilisimasanik paarlaasseqatigiittarnek eqqarsaatigalugu. Isumaqatigiissut kommissionimut pisassiissutinik aalajangersaanissaanik pisinnaatitsinngilaq, tassami

3. juni, 2013
Suliap normua 2013-084288
Upp. nr. 1223820

Postboks 269
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 55
E-mail: apnn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

JCNB taamaallaat siunnersuisarpoq, nunat peqataatinneqartut naalakkersuisuisa allanut attuumassuteqanngitsumik nammineerlutik isummerfigisassaannik. Ataatsimiinnerni tamani piniartut aallartitaannit peqataasoqartarpoq, soorlu 2012-imi KNAPK peqataasoq. Taamaaliornikkut kommissionip sulinerani piniartut ilisimasaasa atorineqarnissaat qulakkeerneqartarpoq.

Isumaqatigiissutip assilinera ilinnut paasissutissatut ilannguppara (ilanngussaq 2).

Qaqugu nutaamik siunnersuusiortoqarnissaa naatsorsuutaava?

JCNB-mi kommissioni ataatsimeeqqilerpat maj 2014-imi Canada Kalaallillu Nunaat qilalukkat qaqqortat pillugit siunnersuusiortofigineqassapput. Ilisimatuussutsikkut suleqatigiissitat ataatsimiinnissaat 2014-ip upernaani pissasoq pilersaarutaavoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Karl Lyberth

Ilanngussa 1:

Qilalukkat qaortat pillugit uumassuilerisunit siunnersuinerit kingulliit

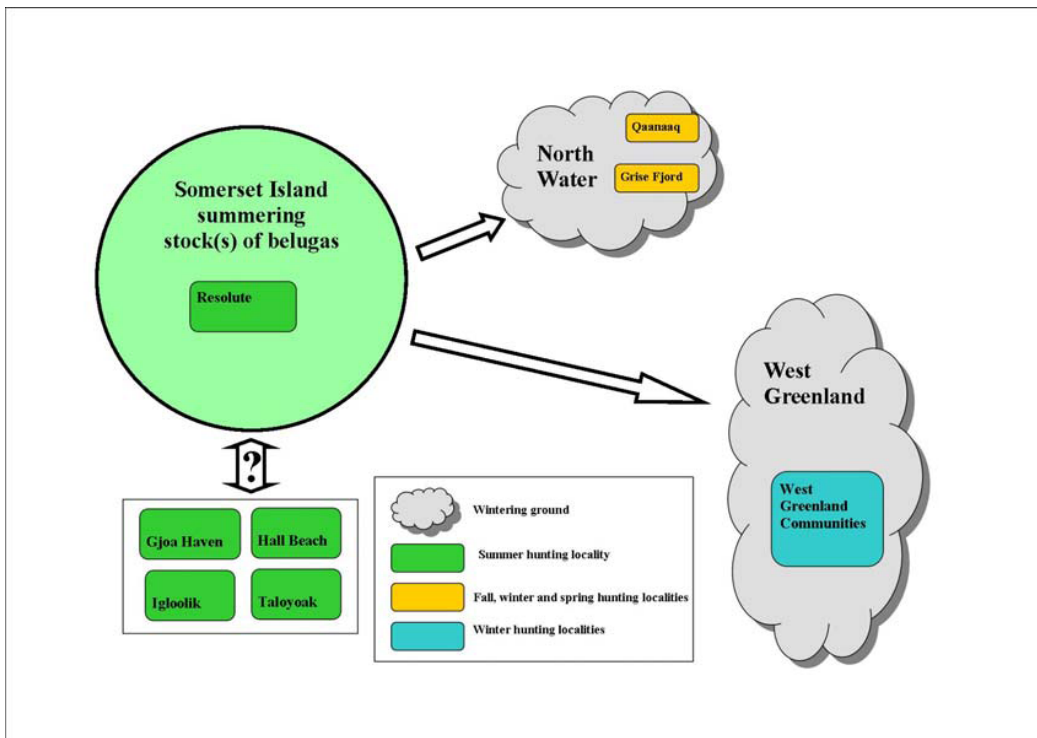
Kalaallit Nunaata Uumassuillit Amerlangaartut Allannngutsaaliorneqarnissaat pillugu Konventionimi (CBD-mi) aamma Washington konventionimi (CITES-imi) isumaqatigiisutit akuersaarpai aamma 1992-imi Atlantikup Avannaani Uumasut Miluumasut Imaaneersut pillugit Kommissionimi (NAMMCO-mi) kiisalu 1989-imi kalaallit/canadamiut qilalukkat qaortat qernertallu pillugit ataatsimiittitaliaat (Joint Commission on Conservation and Management of Beluga and Narwhal JCNB) aamma ilanngullugit, taakkunani pinngortitamik illersuineq, uumassuillit amerlalluinnartuunerisa allannngutsaaliorneqarnissaannik paarinninneq aamma pinngortitami pisuussutinik iluaquteqarniarneq illersorneqarsinnaasumik tunngaveqassammat aamma mianersortumik perius-eqarnermik tunngaveqarneq naapertorlugu.

Uumassuillit pillugit siunnersuinerit pisassiissutissanillu inassuteqartarnerit ataatsimut suleqatigiissitamit (JWG-mit) NAMMCO-mit kiisalu JCNB-mit ilisimatuussutikkut komiteeannit pisarpoq. Canadami Kalaallillu Nunaanni aqutsineq tunngavigalugu pisasat aalajangersarneqartarput, ilaatigut piujuannartitsinissaq pisasaqartitsisarneq aamma piniartut ilisimasaat ilaatillugit siunnersuinikkut tunngaveqartarlutik.

Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriviup ukiut tallimakkaarlugit qulikkaarlugillu qilalukkanik qaortanik kisitsisarneri aalajangersimasut tunngavigalugit Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqartarpoq. 2012-ip upernaavani Kalaallit Nunaata Kitaani aamma 2012-ip aasaani Qimusseriarsuarmi kisitsisoqarpoq. Tamakku saniatigut arferit ingerlaartarnerat Canadamilu uumasunik attaveqartarnerat piniariartarfiillu aamma misissuiffiqineqartarput.

Avannaata Imaani (Baffin Bugt) uumasooqatigiit takutippaat aasakkut ukiukkullu uningaarfeqartartut. Kalaallit Nunaanni ukiukkut qilalukkat qaortat eqimattat marluusarput: Ataatsit Avannaata Imaani/ Nunatta Kitaata kangiatungaani (9.300, 2009-mi kisitsinernit naqqitat) aamma Nordvand-Qaanaap avannaani (2.245, 2009-mi 2010-milu kisitsinernit naqqitat). Eqimattat taakku marluk Canadamit avinneqartarput, tassami eqimattat taakku marluk aasakkut Somerset Islandimiittaramik (Qanoq amerlatigisinnaanannerannik APNN kisitsisaateqanngilaq), takussutissaq 1.

Taamaattumik qilalukkat qaortat eqimattat ataasiinnaat, takussutissaq 1, Canadamit Kalaallillu Nunaannillu ataatsimoorunneqarput, taamaammallu uumasooqatigiit ataasiinnaat pillugit JCNB inassuteqaateqartarpoq. APNN aamma Pinngortitaleriffik Canadamit misissuinerit, siunnersuisarnerit, pisassisarnerit qilalukkanillu ataatsimoorussanik pisaqartarnerit pillugit paasissutissaateqanngillat.

Takussutissaq 1. Qilalukkat qaqortat pillugit allakkiat. Qaammataasakkut paasisat malilugit ilisimaneqarpoq, Somerset Islandimi aasaanerani uumasut (ammalortuliaq qorsuk angisooq) ukiukkut Nordvand-imi (Qaanaap avannaata imartaani) Kalaallillu Nunaata Kitaani ukiisartut (nuissat qasertut). Tamaani kalaallit aqutsiveqarfiini pisarineqartarput, tulleriissillugit aasakkut (kipparissut sungaartut) aamma ukiukkut (kipparissoq tungujortoq).

Canadami aqutsiveqarfinni sisamani (kipparissut qorsuit) aasakkut uumasunik Somerset Islandimiittunik pisaqartarput. Takussutissaq JWG-mit 2012-imi nalunaarusiamik qupp. 9, NAMMCO SC/19/14.

JCNB-mit aamma NAMMCO-mit siunnersuineq kingulleq 2012-imeersuuvoq. Ukiumut pisanit kisitsisit tunngavigalugit, pissatat annaasallu tamaasa ilanngullugit, siunnersuineq pisarpoq. Kalaallit Nunaata Kitaanut tunngatillugu ukiuni tallimani tulliuuttuni 2012-2016-imi taakku uumasut amerliartornissaat 50-95 %-imik ilimanaateqartut taaneqarpoq. NAMMCO-mit JCNB-millu inassuteqaatit Naalakkersuisut isumaqatigaat, taamaasilluni uumasut taakku ukiuni tallimani tulliuuttuni amerliartornissaat 70 %-imik ilimanaateqartittussanngorlugu (tabel 1).

Tabel 1. 2012-imit 2016-imut Kalaallit Nunaata Kitaani qilalukkat qaqortat amerliartornissaannut ilimanaat (Tabel 7 JWG 2009 qupp. 41, Tabel 2 JWG 2012 qupp. 16). Siunnersuineq taanna Qaanaap Aqutsiveqarfia kisiat pinnagu siunnersuineruvoq (NAMMCO SC nalunaarusiaq 2012 p. 7). Qaanaap Aqutsiveqarfia immikkut siunnersuivigineqartanngilaq (JWG 2012 qupp. 16), tekniskimik pisassiinerit 100-t ukiunut tallimanut atuutussianngorlugit pisassiisarneq sulii atuummat (2009-2014).

Amerlinissaannik ilimanaat	Tamakkiisumik pisat
95%	180
90%	210
80%	265
70%	310
60%	355
50%	400

Uumasooqatigiinnut Canadamit Kalaallillu Nunaannit avinneqartartunit Somerset Island-imiittartunut inassuteqaateqarniarani JCNB-p aalajangerpaa, tassami Canadami pisari-neqartartut amerlassusaannut naleqqiullugit annikitsuaraammata.

Inatsisit atuuttut

Qilalukkanik qaqortanik piniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 29. marts 2011-meersumit killilersugaavoq.

Qilalukkanik qaqortanik piniarneq Canadami "The Marine Mammal Regulations" ator-lugu killilersugaavoq, aamma ilaatigut "Land claim agreements" assigiinngitsut atorlugit soorlu Nunavumi aamma Nunavimmi atorneqartut, inatsisit isumaqatigiissutillu taakku atorlugit taamaallaat nunap inoqqaavi arfanniarsinnaatitaapput namminerlu taamaallaat atugassanik.

Maanna pisassiissutit pisallu

Tabel 1-imit siunnersuinerit malillugit 2013-imut qilalukkanik qaqortanik pisassiineq ma-linneqarpoq, tassaallutik Kalaallit Nunaata Kitaanut ukiumut 310-t Nordvandimilu (Qaa-naap avannaanit) pisassiissutit siornarnisat 20-it ilanngullugit ukioq 2015 tikillugu. 2007-imit qilalukkat qaqortat pillugit piujuannartitsinissamik pitsaasumik oqari-artuuteqartoqarpoq (NDF) kalaaliminernillu tikisitsisartoqatigiinnut allanut tuneqqit-tussaanagit taamaallaat annissorneqarsinnaallutik.

Tabel 2. Kalaallit Nunaata Kitaanut 2013-imut pisassiissutit.

Pisassaqarfik	2013
Nordvandet (Qaanaaq aamma Savissivik)	20
Kalaallit Nunaata Kitaa (Upernavik – Nanortalik)	310 + pisarinngitsuukkat 20/ukiumut
Katillugit	350*

Ukiunut tallimanut Qaanaamut tekniskimik pisassiissutit ukiumut agguaqatigiissillugu uumasut 20-t ilanngullugit.

Nunavormiut Somerset Islandimi pisaat amerlassusaannut naleqqiullugu annikimmat, tassalu ukiumut agguaqatigiissillugu 30-t (2006-2010) JCNB pisassat amerlassusaannik inassuteqaateqanngilaq.

2004-miilli kalaallit pisarisartagaat ukiumut agguaqatigiissillugu 300-t ataattarpaat kiisalu Canadami pisarineqartartut uumasooqatigiinnit taakkunannga ataatsimoortunit ukiumut 200-t ataattarlugit. Canadami qilalukkat qaqortat uumasooqatigiit arlaliupput, uuma-soqatigiillu ataasiinnaat Kalaallit Nunaata Nunavullu avittarpaat (Somerset Islandimi uumasut). Taamaattumik taakku kisimik JCNB-mi suliarineqartarput Kalaallillu Nunaat uumasooqatigiit allat pillugit aqutsinermi misissuinermiluunniit peqataatinneqartanngilaq.